

REFERAT

Tema for møte: Plandataforum

Dato: 21. mars 2022, kl. 9:30 – 15:00, KV Oslos lokaler
Til stede: Rose Byrkjeland, Direktoratet for byggkvalitet (DiBK)
Hilde Johansen Bakken, KDD
Bjørge Stavik, Kartverket (leder) (delvis på teams)
Mona Høiås Sæther, Storkommunene, (Trondheim kommune)
Kristin Eriksen, Hamar kommune
Oddmund Arntsberg, Energi Norge (Elvia)
Espen Gudevang, Statsforvalteren (Innlandet)
Søren Elkjær Kristensen, NVE
Eirik Heddeland Martens, Kristiansand kommune
Jon Anders Bordal, Kartverket (KV)
Line Langkaas, Kartverket (sekretær)
Iren Andersen, Kartverket (regional representant)

Referent: Line Langkaas, Kartverket
Kopi til: Marit Killingrød Bjørke, Bane NOR
Mari Magnus, Statsbygg
Frode Hansen, Fylkeskommunene, (Hedmark og Oppland)
Heidi Liv Tomren, KS
Anita Sundnes, Ulstein kommune
Roger Bakkestuen, Statens vegvesen (SVV)
Jostein Amlie, Kartverket
Per Vallner, Statsforvalteren
Alf-Ove Lindås, Telenor

Forkortelser:

ND - Norge digitalt
NAP - Norge digitalt arealplanløsning
PBL - Plan- og bygningsloven
PTU - Plan- og temadatautvalg i fylke, del av NDs regionalapparat
PLF - Plandataforum
DOK- Det offentlige kartgrunnlaget

Vedlegg:

- Presentasjoner og sakspapirer er tilgjengelig for Plandataforum i Teams/ND Plandataforum/mappe for aktuelt møte/Filer
For andre: kontakt KV v/ line.langkaas@kartverket.no.
- Presentasjoner og andre dokumenter finnes for de fleste punkter på agendaen og det henvises til disse i tillegg til det som står i referatet.

Mål for dagen

- Oppdatering pågående utviklingsaktiviteter på plan, hva skjer i regionene, status geosynkronisering, innhold/dataflyt informasjon Geonorge
- Innsikt i Geosats 2024 og hva det betyr for Plan
- Beslutte mandat for kartlegging av ND partenes brukerbehov
- Diskutere/beslutte? tilgang til Plandata for IKT leverandører for tilrettelegging av produkter/tjenester til ND-brukere

Beslutninger angitt i grønt i teksten.
Aksjonspunkter angitt i blått i teksten

I ND er det viktig med åpenhet og innsyn for alle. Siden lysark og sakspapirer ikke legges ut på Geonorge er referatet fyldig. Oppsummering/Kortversjon er laget i tillegg for de som ønsker en kortere versjon.

Oppsummering/Kortversjon

- KDD informerer om pågående aktiviteter
- 268 kommuner synkroniserer ved årsskiftet, flere er i gang med oppsett.
- Pilotering av Puch-Geosynk konseptet med Trondheim kommune starter nå
- ND-parter regionalt er opptatt av
- Brukerbehovkartlegging
- Tilgang for private
- Informasjon på Geonorge, innhold og dataflyt

Velkommen og runde rundt bordet

Endringer i medlemmer

Kristin Eriksen, Hamar kommune, GIS-konsulent, stiller for Tone Wabakken når hun ikke har anledning.

Anita Sundnes, Ulstein kommune – ny representant fra en mindre kommune

Godkjenning av referat

- [Referat fra møtet 14.02.2022 ble godkjent.](#)
- Møte med leverandørene 16.2. – opptak ligger på teams referat utarbeides ikke.

Status og nytt v/KDD

Fellestjenester Plan

Prosjektet har vært finansiert av korona midler i 2020/2021. Det er det ikke lenger og derfor lavere aktivitet.

Fellestjenester Plan består av:

- *Standarder for digital representasjon av planer (Plan 5.0/NPADer)*
- *Tjenester for varsling, validering og innsending*
- *Sjekkliste for saksbehandling*
- *Testing av tjenestene i 6 piloter*
- *Stimulere leverandørmarkedet*

Følgende er utført/på gang – med innspill/diskusjon i forumet:

- 4.april møte i referansegruppa – håper på konsensus slik av fagstanarden Plan 5.0 med Nasjonale produktspesifikasjoner (NPADer) kan ruller ut.
- Nytt er NPAD for planområde for planlegging igangsatt planområdet skal angis når det sendes ut digitalt varsel om oppstart
- Leverandører sier de vil bruke lang tid på innføring av dette i sine systemer – KDD ser positivt på en eventuell konkurranse blant leverandører om å være først ute.
- NPAD for reguleringsplaner er utarbeidet og klare til beslutning. Disse har pri 1. Nå starter jobben for Kommuneplaner-delplaner, som er enklere.
- [Fullstendig oversikt over feltkoder](#) som kan brukes er på plass. Disse muliggjør kopling mot planregisteret.
- Digitale reguleringsplanbestemmelser jobbes det med; faste standardiserte og unntak som ikke kan standardiseres. [Utredning er gjort av Asplan Viak](#). Rapporten peker på utfordringer som må det må finnes løsninger for. Bestemmelser -beskriver krav til og forbud mot. Det er forslag til

bestemmelser for grad av utnyttning. Diskusjoner i forumet knyttet til om hva som bør stå i bestemmelser og på kartet. Det poengteres at det kun må stå ett av stedene. En må også tenke på hva som er mest hensiktsmessig ved maskinell behandling f. eks ved uttrekk av bestemmelser som skal hentes inn f. eks e-byggesøknadsløsninger. Innspill og erfaringer gjort i Drømmeplanprosjektet er også blitt tatt i betraktning. Redaksjonsgruppe jobber videre med utfordringer som må løses og parallelt jobbes det med en veileder for standardiserte planbestemmelser og en nasjonal eksempelsamling med anbefalte bestemmelser.

- Konverter fra GML til SOSI er etablert – det muliggjør mottak av planer på GML format for kommuner som ikke har systemer ennå som kan motta GML. Det ble i forumet diskutert om det burde vært en konverter fra SOSI til GML, men validator basert på ny fagstandard og NPADer er basert på GML. For å få validert planer så bør de leveres på GML. Det er kommunene som bestemmer hvilket format forslagstiller skal leve på.
- 3D er utfordrende og KS har startet pilotering her.
- Tjeneste for varsling av planoppstart. Norkart, Ambita/Norconsult og et arkivfirma har utviklet dette. NVE og Statsforvalter er med på testing
- Veiviser «Bygge eller endre på eiendom» er utviklet av KDD og DiBK og nå tilgjengelig: [Slik forstår du kommunale planer](#)
- KDD jobber også med rekkefølgebestemmelser og en offentlig veileder for kommunene basert på «Drømmeplan»
- Ang. overgang til Plan 5.0 innspill fra forumet: kommunene spør om med hva og hvordan de kan forberede seg best mulig til overgangen til ny fagstandard. KDD svarer at det jobbes med et informasjonsopplegg/tiltak ang ny Plan 5.0 mot kommuner og andre i Fellestjenester Plan. KDD vil bringe tilbakemeldingen videre til de som jobber med dette.

Geosats 2024 – utvikling av geografisk infrastruktur v/Per Erik Opseth, KV

Bakgrunn FN Global geospatial information management ([UN-GGIM](#)) sin rapport «[Future trends in geospatial information management: the five to ten year vision](#)» utaler at vi står ovenfor et «Paradigm shift in the way geospatial data is collected, managed, represented and exploited». Handler om digitale tvillinger, levende kart i tråd med dagens situasjon. GIS/BIM, ITS, posisjonsteknologi, punktskyer-omsatt til levende oppdatert kartmateriale, AI mm er inkludert, kan det bidra til å se inn i framtiden – forutse? mm.

Nasjonal geodatastrategi – «Norge skal være ledende i bruk av geografisk infrastruktur» - i betraktning av FN rapporten er dette ambisiøst og det må tas tak/gjøres noe. I KVs strategi er digital tvilling satt på agendaen, inkludert innsamling, bedre kjernedata og effektiv deling av data og lettere tilgang/tilrettelegging for buker «plugg and Play». Økt behov for offentlig samarbeid, finansiering, forstå brukerbehovet, stimulere til økt bruk, dra nytte av ny teknologi, miljø og juridiske faktorer spiller inn.

Gjennom utvalgte prosjekter – caser- kan vi starte med prosessen å nå målene. Geosats etablere casene basert på viktige behov, men gjennomføring er avhengig av finansiering.

Geosats 23 er en start på dette. Ideene ble utformet internt i Kartverket, og forslag til prosjekter (caser) er spilt inn til statsbudsjettprosessen for 2023- derav navnet Geosats 23, Her ble det ikke tid til bred involvering, noe som KV ble kritisert for. Casene her er: Forebygge konsekvenser av ekstremvær, Gjenbruke privat datafangst, Kunstig intelligens på geodata og Autonome kjøretøy trenger bedre kart.

Geosats 24 – løftet opp til [Nasjonalt geodataråd](#) - gir råd til departement. KVs-rolle er geokoordinator. [Samordningsgruppa for geografisk informasjon](#) og [Geovekst](#) – gjennomført workshoper med disse, har også vært i dialog med store kommuner og KS. Skal søkes om midler gjennom statsbudsjettet 2024. Samarbeid om å stake ut hvilke prosjekter – caser - som er viktigst og som skal inkluderes i Geosats 24. Casene skal være i tråd med viktige behov. Må også synliggjøre gevinster gjennom samfunnsøkonomiske analyse. Det skal sendes en søknad om midler gjennom statsbudsjettet i 2024.

Disse behovene har «krystallisert» seg ut pr nå.:

- Hjelp de mindre ressursvake kommuner
- Systemer som gjør at data i fagsystemer kan utveksles med hverandre og sees i sammenheng
- Analyseverktøy/apper som benytter seg av fellesløsninger

- Flere og bedre fellesløsninger, der den minste kommunen enkelt kan oppdatere et system og der det er enkelt og se data i sammenheng – nasjonalt nivå.

Geosats 24 - Caser som peker seg ut pr nå:

- Redusere risikoknyttet til kvikkleire
- Dynamisk blå- og grønnstrukturkart (arealbruk/-regnskap)
- Forebygge konsekvenser av ekstremvær
- Gjenbruk av sensordata utenfor fagsystem
- Arealbruk
- Mareano

Alt peker på bedre fellesløsninger i bunn – også for Plan.

Geosats 24 skal bidra til å spille kommunene gode. Storkommuner uttaler at det er viktigst for kommunene at caser støtter opp under: viktige beslutningsprosesser, demokratisk kontroll, samfunnssikkerhet og beredskap (pri1) og miljø- og klimautfordringer.

[Riksrevisjon rapport](#) peker på at de offentlige må bli bedre til å spille kommunene gode i forhold til å tilpasse infrastruktur og bebyggelse til et klima i endring.

For kommunenes evne til å forebygge uønskede hendelser som følge av klimaendringer er kommunalplanlegging, planregister og DOK blant grunnpilarene for forebygging, og automatiske løsninger, fellesløsninger og analyseverktøy må bygges. Det er store potensialer for forbedringer.

Konklusjon: i Geosats 24 blir Plan viktig.

Tilbakemelding fra forumet:

Forumet viste til en rekke utfordringer og behov, bla. standardiserte analysemetoder, utfordringer ved tolkning av eldre planer, DOK-datas egnethet for arealplanlegging, utfordringer ved deling fra kommunale arkiver.

Gjennom casene i Geosats 24 settes det fokus på en rekke utfordringer innen Plan, DOK, fellesløsninger, mindre kommuner med små ressurser. Forumet ser det som veldig positivt at Geosats 24 kan bidra til løsninger og innovasjon på Plan/DOK området.

ND-aktiviteter

Hva er ND-partene i regionene opptatt av akkurat nå:

Forvaltningsrutiner –PTUene er pådrivere for at kommunene etablerer løpende forvaltningsrutiner. Kurs i forvaltning (teori og praktisk) som KV arrangerer er viktige i dette – stor oppslutning.

Kommunale planregistre og deling av plandata – Statsforvalteren har i sitt tildelingsbrev 2022 fått i oppgave at de skal bidra til bla. å kvalitetsheving av kommunale digitale planregistre. KV har også en rolle her. Styrket samarbeid rundt dette vil være positivt.

Dynamisk offentlig kartgrunnlag i kommeplaner og –delplaner – Oslo kommune bragt opp tema til diskusjon – de etterlyser juridisk fundamenterte løsninger for et mer dynamisk DOK.

Klima og miljø – fremstår som nytt og uklart tema å forholde seg til kommuneplan sammenheng.

Plan og DOK – planleggere sliter med å forstå DOK datasett, hvilke datasett er aktuelle, ikke godt nok tilpasset planleggeres behov.

Gamle planer – diskusjon i møtet

Det kom også frem at enkelte kommuner hadde flere tusen gamle planer som ikke var konvertert. Svaret fra deltaker i forumet var at dette vil kunne koste kommunen opptil 10 årsverk og vanskelig å få prioritet i budsjettprosesser. Bestemmelser er ofte mer styrende enn kartet i mange av disse planene, og dessuten kan planene være vanskelige å tolke. Digitaliserte gamle planer kan også være vanskelig å tolke. Kommuner bruker i dag mye tid på tolkning av gamle planer, er redde for digital deling da planer må tolkes, forskjellig tolking av ulike saksbehandlere er også en utfordring. Tolking av planene en gang for alle er nok vanskelig. Veien å gå er oppheve eller/og utarbeide ny plan. Opp til kommunene å avgjøre.

Plansatsingen

Jobbes med fullstendighet i antall kommuner som synker og å motivere kommunene til å synkronisere alle plantyper, planstatuser og plannivåer.
268 kommuner geosynkroniserer – 7 flere enn ved sist møte.

Puch-geosynk

Proff of concept ferdig og Plandataforum besluttet 14.2.22 at pilotering i Trondheim kommune kunne startes. Dette dras i gang nå.

Brukerbehovkartlegging

Besluttet i tidligere møter at det er behov for en kartlegging av ND-partenes brukerbehov ang. Plan. I møtet 14.2 ønsket plandataforum at mandatet ble utredet nærmere. Arbeidsgruppen har hatt to møter og et forslag er lagt frem. Det har vært diskusjoner om omfang/avgrensning av kartleggingen. Dette ønskes diskutert/besluttet i møtet slik at arbeidet kan komme i gang.

Forumet besluttet at kartleggingen ikke skulle omfatte DOK egnethet for arealplanlegging. Det foreligger det en utredning DOK egnethet og det er samlet en rekke brukerbehovseksempler i felles møte Temadataforum/Plandataforum 2021. DOK har et eget tiltak i Nasjonal geodatastrategi som KV har ansvar for. Ressursmangel/prioriteringer har gjort at dette ikke har fått fullt trøkk så langt. I Geosats 24 ser det ut til å bli stor fokus på DOKs egnethet til planlegging og går satsningsforslaget gjennom vil mye bli ivaretatt gjennom dette.

Arbeidsgruppen gjør avklaringer med KDD v/Mari Olea om tema Statistikk kan inngå i brukerkartleggingen. KDD har et ansvar her og påpeker at kartlegging av behov vedrørende Statikk må avklares med ansvarlige i KDD.

Forumet besluttet at kartleggingen skal avgrenses til ND-parters direkte behov for Plandata og at det er deling av data med ND-parter som er hovedfokus. Dette betyr at eksterne ikke skal inkluderes i kartleggingen, som f. eks private forslagstillere.

Arbeidsgruppen gjør nødvendige avklaringer og gjennomføring kan starte med bistand av konsulent.

Tilgang til plandata fra NAP for IKT-leverandører - tjenester for ND parter

Kan IKT-leverandørene laste ned plankartdata fra NAP og tilrettelegge for Norge digitalt parter?

- Ønske fra noen ND parter - få tilrettelagte data og løsninger
- IKT-leverandører ønsker å lage løsninger for kommuner og andre ND parter der det benyttes plandata fra NAP/Geonorge:
 - Kommunale skybaserte planregistre og innsynsløsninger
 - Saksbehandlingsverktøy og innsynsløsninger for andre ND-parter (enn kommunene)
 - Last ned og tilrettelegge plandata til bruk i ND-parter sine løsninger

Utenfor temaet: Bruk av tilrettelagte plandata utenfor Norge digitalt

PLF gjennomførte 16.2 møte med IKT leverandører Norkart, Norconsult og Geodata for å få klarhet i forespørsel om tilgang til arealplaner for å tilrettelegge produkter og tjenester for ND-parter før de har en avtale med disse og for å få mer innsikt i hva leverandørene benytter plandata fra NAP/Geonorge til i dag. KV har etter dette hatt møter med en av leverandørene for å få ytterligere innsikt i bruken.

Leverandører mener dagens bruk av geosynkroniserte arealplaner fra kommunene via NAP/Geonorge er innenfor avtalene de har med ND-part om å tilby løsning/tjenester for parten. Norge digitalt avtalen setter føringer for bruk av data via Geonorge. ND-part kan dele sin rettighet til en underleverandør når underleverandør gjør oppdrag for parten. Leverandører er åpne for å bidra økonomisk. KV tilrettelegger nå mer kontrollert tilgangsstyring i Geonorge for Plandata.

Jon-Anders viste eksempler på bruksområder: Norconsults løsning for plandialog og forvaltning – egentlig en innsynsløsning for kommunene og InnlandsGIS som i dag er tilrettelagt av ND-partene selv, men som like gjerne kunne ha vært tilrettelagt av en IKT leverandør. Det ble kommentert fra part i Innlandet at dette er arbeidskrevende og at de i Innlandet kanskje burde vurdert å kjøpe slike tjenester fra leverandør.

Leverandørene ønsker:

- Laste ned plandata fra Norge digitalt / Geonorge
- Ha en oppdatert kopi av plandataene (laster ned endringer hver natt)
- Tilrettelegge data for bruk i løsninger for Norge digitalt
- **Før leverandører starter utvikling må de være trygge på at de har rettigheter og tilgang til data over tid**

Norge digitalt avtale dekker ikke rettigheter og tilgang før en avtale er gjort med en part. KV ønsker ikke å lage avtale med hver enkelt kommune. Hvordan kan dette håndteres?

Diskusjon i forumet:

Da Plansatsingen startet så en ikke for seg denne bruken av plandata fra NAP inn mot kommunenes innsynsløsninger.

Det er fortsatt uklart for PLF hvordan plandata fra NAP brukes av de ulike leverandørene. Løsningen til Norconsult ble vist – der WMS som blir brukt i innsynsløsningen er 2 dager eldre enn det som ligger i arealplanbasen til kommunen. Er det noen juridiske utfordringer i dette? Er kommunene som kjøper tjenesten klar over dette? Hamar som har løsning fra Norkart- der hentes plandata fra kommunens original i skyløsningen til Norkart.

ND-parter som ikke er kommuner, ser nytte av at leverandører gjør slik tilrettelegging som kan dekke flere ND-parters behov. Det er arbeidskrevende å utvikle og drifte slike løsninger selv.

Det er vanskelig som medlem av PLF og ta stilling til denne bruken på vegne av kommunene. Ble kommentert at det er positivt at KV regulerer tilgangen bedre. Bør det stenges for all dagens bruk inntil videre? KV mener at det er vanskelig da leverandørene har avtaler med ND-part, mener dette er i tråd med Norge digitalt avtalen og at ansvaret ligger hos ND-part.

PLF ønsker mer innsikt i hvordan leverandørene benytter plandata fra NAP/Geonorge.

Nytt møte berammes – som eget eller i neste ordinære møte.

Det må forberedende spørsmål av PLF på forhånd og sendes til leverandører før møtet for å sikre at de svarer ut det vi ønsker.

Informasjon om innhold og dataflyt på Geonorge – test versjon

KV har utarbeidet et opplegg for informasjon om innhold i plankartdata fra kommunene på Geonorge (både det som synkroniseres og det som leveres periodisk), samt en visning over driftstatus med hva som eventuelt feiler og hvorfor. Denne er nå lagt ut for test internt i KV og vil deretter forbedres før den lanseres for ND på Geonorge ila våren. Med dette vil brukerne bli tryggere på innholdet – Evaluering av plansatsingen 2018-2021 pekte på behov for forbedring her.

Neste møte: foreslås i slutten av mai – doodle sendes ut

Forslag til tema: KS strategisk veikart
 Oppfølging av pågående saker
 Annet – [ber om innspill](#)